

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060409

DOM
2023-06-20
Stockholm

Mål nr
M 5333-23

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2023-03-28 i mål nr M 8555-22, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. M.G.
2. S.L.

Motpart

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Strängnäs kommun

SAKEN

Förbud mot utsläpp av avloppsvatten på fastigheten A i Strängnäs kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd.
2. Mark- och miljööverdomstolen ändrar mark- och miljödomstolens avgörande endast på så sätt att tidpunkten för när Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Strängnäs kommuns beslut den 13 juli 2022, dnr MEA.2020.1627, om förbud mot utsläpp av avloppsvatten ska börja gälla bestäms till den 30 september 2023.

Dok.Id 1955488

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

M.G. och **S.L.** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva nämndens beslut.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen finner att det finns skäl att ge prövningstillstånd och ta upp målet till omedelbart avgörande.

Mark- och miljööverdomstolen instämmer i mark- och miljödomstolens bedömning att nämnden har haft fog för sitt beslut om förbud. På grund av den korta tid som återstår till dess att förbudet börjar gälla, anser Mark- och miljööverdomstolen dock att det finns skäl att förlänga tiden. Mark- och miljööverdomstolen ändrar därför mark – och miljödomstolens dom endast på så sätt att den tidpunkt då förbudet ska börja gälla bestäms till den 30 september 2023.

Avgörandet får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Ylva Osvald, hovrättsråden Rikard Backelin (deltar inte i beslutet om prövningstillstånd) och Margaretha Gistorp, referent, samt tekniska rådet Claes Becker.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2023-03-28
meddelad i
Nacka

Mål nr M 8555-22

PARTER

Klagande

1. M.G.
2. S.L.

Motpart

Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Strängnäs kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Södermanlands läns beslut 2022-10-27 i ärende nr 505-6051-2022, se bilaga 1

SAKEN

Förbud mot utsläpp av avloppsvatten på fastigheten A i Strängnäs kommun

DOMSLUT

1. Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.
 2. Tidpunkten då Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Strängnäs kommuns beslut från den 13 juli 2022, dnr MEA.2020.1627, om förbud mot utsläpp av avloppsvatten ska börja gälla flyttas fram till den 28 juni 2023.
-

BAKGRUND

M.G. och S.L. (fastighetsägarna) inkom i maj 2021 med en ansökan till Miljö- och samhällsbyggnadsnämnden i Strängnäs kommun (nämnden) om att få inrätta ett enskilt avlopp på fastigheten A. Nämnden beslutade att bevilja tillstånd och avloppet togs i bruk i juli 2021. I samband med granskningen av den kvalitetsredovisning som fastighetsägarna hade skickat in uppmärksammade nämnden att anläggningen inte stämde överens med det beviljade tillståndet, vilket fastighetsägarna informerades om i oktober 2021.

I december 2021 ansökte fastighetsägarna om tillstånd för att inrätta ett nytt enskilt avlopp, vilket beviljades av nämnden i januari 2022. Någon redovisning av att ett nytt avlopp hade uppförts enligt det nya tillståndet inkom dock aldrig till nämnden. Fastighetsägarna uppgav i stället att de inte hade för avsikt att installera något nytt avlopp.

Den 13 juli 2022 beslutade nämnden att förbjuda fastighetsägarna att släppa ut spillvatten från WC, bad-, disk- och tvättvatten till den befintliga avloppsanläggningen tre månader efter delgivningen av beslutet, vilket skedde den 2 augusti. Fastighetsägarna överklagade beslutet till Länsstyrelsens i Södermanlands län (länsstyrelsen), som avslag överklagandet. Fastighetsägarna har därefter överklagat beslutet till mark- och miljödomstolen.

Mark- och miljödomstolen avslag den 23 februari 2023 ett yrkande om syn från fastighetsägarna.

YRKANDEN M.M.

Fastighetsägarna har yrkat att underinstansernas beslut ska upphävas. De har i andra hand yrkat att mark- och miljödomstolen ska återförvisa målet till nämnden, för ett nytt beslut om en mindre ingripande åtgärd.

Till stöd för sin talan har de anfört i huvudsak följande. I samband med den första tillståndsansökan informerade de nämnden om att det bara fanns ett utgående rör från deras hus. Detta skedde genom en utmärkning på deras egenritade karta. Trots detta utgick nämnden från att bostadshuset hade två utgående rör, vilket är skälet till att avloppsanläggningen sedan blev felaktigt anlagd. Nämndens misstag bör inte läggas de till last.

Kommunens arbete med att installera kommunalt vatten och avlopp är i full gång och framskrider utan förseningar. Deras fastighet planeras att anslutas under början av år 2025. Trots att deras avloppsanläggning är felaktigt anlagd är den alltjämt fullt fungerande och det finns heller ingen förhöjd skyddsnivå för området. Av utlåtandet från hydrologiexperten framgår det att det endast föreligger en försumbar risk för att utsläppsvatten från deras fastighet skulle utgöra en risk eller olägenhet för grannfastighetens brunnsvatten. Avloppsanläggningens påverkan på miljön tills dess att fastigheten ansluts till det kommunala avloppet kommer därför endast vara begränsad. Att även grannfastigheterna kommer att kopplas på det kommunala avloppet innebär att det inte heller finns någon risk för en prejudicerande verkan.

Enligt miljöbalken ska nyttan av möjliga skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått ställas mot de kostnader som sådana åtgärder medför. De kommer att behöva betala dels för ett nytt avloppssystem, som endast kommer kunna vara i bruk fram till att det kommunala avloppet kopplas på, och dels den tvingande kostnaden för inkopplingen till det kommunala avloppet.

Kostnaderna för det nya avloppetssystemet kommer att uppgå till 228 331 kr, inklusive moms, fördelat enligt följande poster.

Utgift	Pris i kr exklusive moms
Tank	63 310
Utbyggnad av markbädden	25 860
EKO-treat material	23 495
Arbetskostnad	25 000
Återställande av mark	45 000

Kostnaderna för uppförandet av den befintliga anläggningen uppgick till 102 300 kr exklusive moms. Den obligatoriska påkopplingen till det kommunala avloppet kommer att kosta dem ca 260 000 kr och då är inte ytterligare kostnader för återställande av mark inräknade. Sammantaget kommer de alltså att behöva betala över 500 000 kr inom en period av två år om inte beslutet ändras.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Mark- och miljödomstolen instämmer i de bedömningar som länsstyrelsen har gjort och med de skäl som länsstyrelsen angett. Domstolen tillägger därtill följande avseende den rimlighetsavvägning som ska göras enligt 2 kap. 7 § miljöbalken.

Avloppsvatten ska enligt 9 kap. 7 § miljöbalken avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål ska lämpliga avloppsanordningar installeras. Bestämmelsen i 9 kap. 7 § utgör en precisering av vad som följer av de allmänna hänsynsreglerna i 2 kap. miljöbalken, i första hand försiktighetsprincipen i 2 kap. 3 § första stycket. Redan risken för att en olägenhet kan uppkomma innebär att försiktighetsmått ska vidtas (se MÖD 2017:51).

De krav som följer av 2 kap. 3 § miljöbalken gäller dock enligt 2 kap. 7 § endast i den utsträckning som det inte kan anses orimligt att uppfylla dem. Vid bedömningen av vilka åtgärder som ska krävas vid rening av avloppsvatten behöver således en avvägning göras mellan nyttan av skyddsåtgärderna och kostnaderna för desamma. Enligt förarbetena bör kraven inte sättas lägre än att allt ska göras som är meningsfullt för att miljöbalkens mål ska uppnås. Bedömningen av vad som ska anses som orimligt kan dock skilja sig åt beroende på om det rör sig om en privatperson eller en näringsverksamhet, bl.a. eftersom de åtgärder som privatpersoner vidtar i det dagliga livet typiskt sett innebär mindre miljörisker jämfört med industriella verksamheter. (Se prop. 1997/98:45, del 1, s. 206 och 232).

Det är verksamhetsutövaren som har att visa att de förpliktelser som följer av bestämmelserna i 2 kap. miljöbalken iakttas. Det är alltså verksamhetsutövaren som ska visa att kostnaderna för en åtgärd inte är miljömässigt motiverade eller orimligt betungande (prop. 1997/98:45, del 1, s. 233 och del 2, s. 24-25). Denna utredningsskyldighet har i praxis ansetts vara förhållandevis långtgående och eventuella osäkerheter i underlaget har många gånger fått falla tillbaka på verksamhetsutövaren (se ex. MÖD 2002:21 och MÖD 2017:51).

Av utredningen i målet har bl.a. följande framgått.

Tillverkaren av avloppsanläggningen har i ett e-postmeddelande till fastighetsägarna hösten 2021 bl.a. uppgett att anläggningen är underdimensionerad, att det är sannolikt att anläggningen kommer att få problem samt att det är mycket viktigt att den åtgärdas.

C.Ö., fil. dr i naturgeografi, har på klagandenas begäran inkommit med ett utlåtande i målet. Hans slutsats är att avloppsanläggningen inte kan anses innebära en risk för människors hälsa och liv. Som skäl hänvisar han bl.a. till höjdförhållandena mellan avloppsanläggningen och grannfastighetens brunn samt att högsta uppmätta grundvattennivå för samma brunn ska vara på 200 meters djup.

Mark- och miljödomstolen gör följande bedömning.

Det framgår av utredningen att avloppsanläggningen är underdimensionerad för sitt ändamål och därmed är den i strid med 2 kap. 3 § och 9 kap. 7 § miljöbalken.

I enlighet med 2 kap. 7 § miljöbalken blir då frågan om det är rimligt att kräva att fastighetsägarna ska uppfylla miljökraven i detta avseende, dvs. inte använda den nuvarande avloppsanläggningen och i stället finna en annan lösning. Mot nyttan av den åtgärden ska ställas kostnaderna för alternativen. I detta fall bör det även vägas

in att fastigheten planeras att bli påkopplad till det kommunala avloppsnätet om drygt två år.

Omständigheter som med viss styrka talar till fastighetsägarnas förmån är att de är privatpersoner, att det rör sig om en förhållandevis hög ekonomisk kostnad för att åtgärda anläggningen, att en viss rening trots allt sker i anläggningen samt slutligen att fastigheten kommer att bli påkopplad till det kommunala avloppsnätet om drygt två år.

Mark- och miljödomstolen delar dock länsstyrelsens bedömning att nämnden inte har haft ett ansvar för att avloppsanläggningen anlades felaktigt. Den aktuella situationen har i stället uppstått till följd av att fastighetsägarnas entreprenör, som de i förhållande till miljöbalkens bestämmelser ansvarar för, uppförde avloppsanläggningen i strid med nämndens beslut. Vissa av de kostnader som skulle uppstå vid ett åtgärdande av anläggningen skulle fastighetsägarna dessutom ändå ha fått betala om den hade uppförts korrekt, så som en större markbädd.

Det är vidare oklart hur förorenat vattnet från avloppsanläggningen är och någon regelrätt geohydrologisk undersökning eller motsvarande har inte vidtagits. Med beaktande av försiktighetsprincipen anser mark- och miljödomstolen att denna osäkerhet innebär att det finns en risk för att utsläppet av avloppsvattnet kan komma att utgöra en olägenhet för människors hälsa eller miljön och denna risk kan inte anses som försumbar. Med anledning av verksamhetsutövarens utredningsskyldighet får denna osäkerhet falla tillbaka på fastighetsägarna. Att tillverkaren av anläggningen har bedömt att den sannolikt kommer att få problem och att det är mycket viktigt att den åtgärdas är ytterligare en omständighet som med styrka talar för att anläggningen måste åtgärdas omgående.

Vid en sammantagen bedömning anser därför mark- och miljödomstolen att det inte kan anses som orimligt att anläggningen inte får användas tills dess att den har åtgärdats. Underinstansernas beslut ska därmed fastställas och överklagandet avslås.

Eftersom tidpunkten för förbudets ikraftträdande har passerats bör denna flyttas fram enligt vad som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se [bilaga 2](#)

Överklagande senast den 18 april 2023.

Ludvig Wiklander

Ulrika Haapaniemi

I domstolens avgörande har deltagit tingsfiskalen Ludvig Wiklander, ordförande, och tekniska rådet Ulrika Haapaniemi.

Hur man överklagar

MMD-02

Vill du att domen ska ändras i någon del kan du överklaga. Här får du veta hur det går till.

Överklaga skriftligt inom 3 veckor

Ditt överklagande ska ha kommit in till domstolen inom 3 veckor från domens datum. Sista datum för överklagande finns på sista sidan i domen.

Så här gör du

1. Skriv mark- och miljödomstolens namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att Mark- och miljööverdomstolen ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet.
4. Lämna namn samt aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer.

Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till mark- och miljödomstolen. Du hittar adressen i domen.

Vad händer sedan?

Mark- och miljödomstolen kontrollerar att överklagandet kommit in i rätt tid. Har det kommit in för sent avvisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet kommit in i tid, skickar mark- och miljödomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Mark- och miljööverdomstolen.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning, kan även Mark- och miljööverdomstolen skicka brev på detta sätt.

Prövningstillstånd i Mark- och miljööverdomstolen

När överklagandet kommer in till Mark- och miljööverdomstolen tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning.

Mark- och miljööverdomstolen ger prövningstillstånd i fyra olika fall.

- Domstolen bedömer att det finns anledning att tvivla på att mark- och miljödomstolen dömt rätt.
- Domstolen anser att det inte går att bedöma om mark- och miljödomstolen har dömt rätt utan att ta upp målet.
- Domstolen behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rätts-tillämpningen.
- Domstolen bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen. Därför är det viktigt att i överklagandet ta med allt du vill föra fram.

Vill du veta mer?

Ta kontakt med mark- och miljödomstolen om du har frågor. Adress och telefonnummer finns på första sidan i domen.

Mer information finns på www.domstol.se.